

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра відновного правосуддя та приватної детективної
діяльності

07-04-47

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання практичних робіт**

з навчальної дисципліни
«КРИМІНАЛІСТИКА (АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ)»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою 262 «Правоохоронна
діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІ права
Протокол № 10 від «30» червня 2020 р.

Рівне – 2020

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Криміналістика (актуальні проблеми)» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою 262 «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Благодир А. А., Благодир С. М. – Рівне : НУВГП, 2020. – 17 с.

Укладач: Благодир Ангеліна Адамівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності; Благодир Сергій Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності.

Відповідальний за випуск: Гришко В. І., завідувач кафедри відновного правосуддя та приватної детективної діяльності.

Керівник групи

забезпечення спеціальності

Цимбалюк В. І.

© Благодир А.А.,
Благодир С.М., 2020
© НУВГП, 2020

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	
1.1. Опис навчальної дисципліни	5
1.2. Тематика практичних занять	7
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	8
1.4. Критерії та шкала оцінювання	8
2. Плани практичних занять	10
3. Самостійна робота студентів	13
4. Рекомендована література	15

Передмова

Ви приступасте до вивчення навчальної дисципліни «Криміналістика (актуальні проблеми)».

Криміналістика (актуальні проблеми)— навчальна дисципліна, що передбачена для вивчення при підготовці фахівців у галузі правоохоронної діяльності.

Правоохоронна діяльність як сучасний, ефективний правовий інститут державно-владного характеру, спрямований на забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також правопорядку і законності.

Навчальна дисципліна «Криміналістика (актуальні проблеми)» знаходиться у тісному зв'язку з іншими юридичними дисциплінами, перш за все, з теорією держави і права, яка забезпечує його категоріальним апаратом, з конституційним, кримінальним, адміністративним правом, кримінальним процесом та криміналістикою, оскільки в діяльності правоохоронних органів досить часто виникають питання, що пов'язані з відшкодуванням завданої кримінальним правопорушенням шкоди, кваліфікацією суспільно небезпечних діянь, забезпеченням конституційних прав і свобод людини, адміністративною відповідальністю тощо.

Під час вивчення цієї навчальної дисципліни студенти повинні активно використовувати знання з кримінального процесу, криміналістичної техніки, криміналістичної тактики тощо.

Основними формами вивчення навчальної дисципліни є лекції, практичні заняття, самостійна робота, поточний і підсумковий контроль. Важливим для засвоєння студентами навчального матеріалу є вивчення рекомендованих у програмі законодавчих та відомчих нормативних актів, а також літературних джерел, дотримання вимог та рекомендацій, які ставляться науково-педагогічними працівниками кафедри.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістика (актуальні проблеми)» є формування у студентів здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі під час практичної діяльності з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, що передбачає застосування теорій та методів криміналістики.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Криміналістика (актуальні проблеми)» є поглиблене вивчення студентами теоретичних положень криміналістики, набуття спеціальних практичних навичок і вмінь ефективного застосування криміналістичних знань, техніко-криміналістичних засобів і методів у практичній діяльності по розкриттю, розслідуванню і попередженню злочинів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- законодавство, що регулює діяльність вітчизняних та зарубіжних правоохоронних органів та практику його застосування;
- фактори, що визначають та впливають на діяльність правоохоронних органів;
- засоби правового регулювання діяльності вітчизняних та зарубіжних правоохоронних органів;
- теорію прийняття процесуальних рішень, їх структуру, системні якості і функціональне призначення в діяльності співробітників правоохоронних органів;
- особливості специфіки діяльності суб'єктів вітчизняної правоохоронної діяльності (НАБУ; Національної поліції, Служби фінансових розслідувань, ДБР, СБУ тощо) та їх аналогів у зарубіжних країнах;
- загальні теоретичні положення доказового права та практику його застосування.

вміти:

- планувати та управляти часом;
- самостійно здобувати знання, використовуючи різні джерела інформації;
- працювати з іноземними інформаційними джерелами, нормативно-правовими актами, сайтами тощо;
- узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати аналізувати;
- застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;
- оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань адаптовуватися до змін та умов діяльності;
- використовувати сучасні технології та методики у правоохоронній діяльності (поліграф, технічні засоби діагностування тощо);
- здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності;
- застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу проблемних питань, що виникають під час діяльності правоохоронних органів;
- самостійно поглиблювати свої знання, правильно визначати обґрунтовувати і відстоювати свою правову позицію;
- використовувати навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня;
- самостійно вивчати закони України, інші нормативно-правові акти, що регламентують діяльність правоохоронних органів;
- визначати шляхи підвищення ефективності здійснення правоохоронної та інших видів діяльності;
- приймати рішень щодо правового регулювання відносин у сфері розслідування злочинів окремих категорій;
- забезпечувати законність та правопорядок, безпеку

особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків;

- виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення;

- визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організовувати підлеглих для їх виконання, вміння взяти на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;

- взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю, суб'єктами приватної детективної діяльності з питань правоохоронної діяльності;

- застосовувати кримінально-процесуальні засоби доказування;

- складати необхідні документи про застосування технічних засобів;

- систематизувати та документально оформляти відповідну інформацію, що може мати доказове та/або оперативне значення.

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми
Модуль 1	
1	Генезис і сучасний стан криміналістики
2	Актуальні питання криміналістичної методології
3	Актуальні питання криміналістичної діагностики правоохоронної діяльності
4	Поняття та актуальні питання криміналістичного прогнозування
5	Актуальні питання інформаційного забезпечення досудового розслідування
6	Актуальні питання планування досудового розслідування
7	Актуальні питання збирання доказової інформації в процесі розслідування кримінальних правопорушень
Модуль 2	

8	Використання цифрової (електронної) інформації в процесі доказування під час кримінального судочинства
9	Тактико-психологічні основи досудового розслідування та провадження окремих слідчих(розшукових) дій
10	Актуальні питання планування та досудового розслідування кримінальних правопорушень вчинених неповнолітніми
11	Актуальні питання взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування
12	Проблеми протиправного впливу на суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності
13	Застосування спеціальних знань у процесі збирання доказів під час кримінального провадження.

1.3 Контрольні заходи та засоби діагностики

При виставленні оцінок (балів) враховуються, насамперед, знання, розуміння й уміння аналізувати конкретні слідчі ситуації, висувати версії, планувати хід розслідування окремих видів злочинів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Криміналістика (актуальні проблеми)» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. Плани практичних завдань

МОДУЛЬ I

Змістовий модуль 1. Основи криміналістичної методики

Тема 1. Генезис і сучасний стан криміналістики (2 год.)

План заняття

1. Предмет криміналістики.
2. Сучасні концепції розвитку системи криміналістики.
3. Принципи криміналістики.
4. Загальні вчення про криміналістику.

Література [1, 2, 3, 5, 9, 10, 21, 22]

Тема 2. Актуальні питання криміналістичної методології (2 год.)

План заняття

1. Поняття і сутність криміналістичної методології.
2. Загальнонаукові методи використовувані в криміналістиці.
3. Класифікація методів криміналістики.
4. Злочинна діяльність як об'єкт криміналістичного вивчення.

Література [2, 4, 5, 6, 8, 10, 12 15, 16]

Тема 3. Актуальні питання криміналістичної діагностики (2 год.)

План заняття

1. Поняття та сучасний стан криміналістичної діагностики.
2. Завдання криміналістичної діагностики.
3. Види криміналістичної діагностики.
4. Об'єкти криміналістичної діагностики.

Література [2, 8, 9, 10, 14, 16, 7, 18]

Тема 4. Поняття та актуальні питання криміналістичного прогнозування (2 год.)

План заняття

1. Поняття криміналістичного прогнозування.
2. Принципів криміналістичного прогнозування.
3. Предмет криміналістичної прогностики.
4. Природа виникнення робочих гіпотез.

Література [1, 2, 3, 7, 8, 11, 14, 15,]

**Тема 5. Актуальні питання інформаційного
забезпечення досудового розслідування (2 год.)**

План заняття

1. Поняття та значення інформаційного забезпечення процесу розслідування.
2. Моделювання типових ознак осіб, що вчиняють той чи інший різновид злочинів.
3. Інформаційно-модельна система.
4. Інформаційно-консультаційні системи.

Література [2, 4, 7, 8, 11, 14, 15, 16]

**Тема 6-7. Актуальні питання планування досудового
розслідування. Актуальні питання збирання доказової
інформації в процесі розслідування кримінальних
правопорушень (2 год.)**

План заняття

1. Етапи планування розслідування.
2. Плани розслідування та їх види.
3. Правові основи збирання криміналістичної інформації технічними засобами.
4. Методи збирання криміналістичної інформації технічними засобами.
5. Сучасні методи виявлення доказової інформації.

Література[1, 2, 3, 7, 8, 11, 14, 15, 16]

**Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми
криміналістики**

**Тема 8. Використання цифрової (електронної)
інформації в процесі доказування під час
кримінального судочинства (2 год.)**

План заняття

1. Поняття електронної інформації та її значення в сучасних умовах.

2. Законодавче регулювання використання цифрової (електронної) інформації в процесі доказування під час кримінального судочинства.
3. Способи виявлення цифрової (електронної) інформації.
4. Процесуальний порядок отримання та долучення до кримінального провадження цифрової (електронної) інформації під час досудового слідства.

Література [1, 2, 8, 9, 12, 20]

Тема 9. Тактико-психологічні основи досудового розслідування та провадження окремих слідчих(розшукових) дій (2 год.)

План заняття

1. Критерії визначення ефективності організаційно-тактичних засобів здійснення досудового розслідування.
2. Організація та тактика проведення допитів, обшуків, затримання, експериментів.
3. Тактика проведення негласних (розшукових) слідчих дій.
4. Визначення слідчих дій як засобів формування доказів.

Література [1, 2, 7, 9, 15, 16]

Тема 10-11. Актуальні питання планування та досудового розслідування кримінальних правопорушень вчинених неповнолітніми. Актуальні питання взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування (2 год.)

План заняття

1. Особливості початкового етапу розслідування проваджень щодо правопорушень вчинених неповнолітніми.
2. Суб'єкти кримінального провадження щодо неповнолітніх.
3. Процесуальний статус слідчого.
4. Процесуальний статус співробітників оперативних підрозділів.

Література [1, 2, 5, 12, 15, 16, 19]

Тема 12-13. Проблеми протиправного впливу на суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності. Застосування спеціальних знань у процесі збирання доказів під час кримінального провадження. (2 год.)

План заняття

1. Протиправний вплив на свідків та потерпілих
2. Протиправний вплив на інших суб'єктів процесуальної діяльності.
3. Підстави для застосування спеціальних знань під час кримінального судочинства.
4. Стан законодавчого забезпечення застосування спеціальних знань під час кримінального судочинства.

Література [1, 2, 12, 18, 16, 17]

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота є однією із складових навчального процесу, на яку припадає значний обсяг навчального часу. При цьому студент є активним учасником навчального процесу, набуває навичок самоорганізації, самостійного пошуку інформації, прийняття рішень. Правильна організація самостійної роботи дозволяє максимально індивідуалізувати навчання, підвищити ефективність навчального процесу в цілому.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не варто дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення.

Самостійна робота є важливим засобом засвоєння слухачами навчального матеріалу. Вона передбачає опрацювання наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та нормативних актів.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;

- підготовка до практичних (семінарських занять), виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, складання плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Професійному розвитку студентів сприяє самостійне виконання творчих та практичних завдань, різноманітні форми пошукової, дослідної роботи.

Викладач систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє конспекти, виконання індивідуальних творчих завдань, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

Перелік тем для рефератів

1. Загальна теорія криміналістики.
2. Сучасні теоретичні концепції криміналістики.
3. Сучасний стан криміналістики.
4. Структура діагностичного дослідження.
5. Значення криміналістичного прогнозування.
6. Гіпотези в криміналістичному прогнозуванні.
7. Інформаційне забезпечення підтримки прийняття рішення слідчим.
8. Впровадження в слідчу діяльність нових інформаційних технологій.
9. Інформаційні технології як засіб удосконалення розкриття та розслідування злочинів.
10. Види криміналістичних версій.
11. Основні принципи планування версій.
12. Зберігання та дослідження доказової інформації.

13. Напрямки удосконалення порядку виявлення, вилучення та фіксації цифрової (електронної) інформації.
14. Участь у кримінальному провадженні законного представника неповнолітнього.
15. Участь у кримінальному провадженні педагога та психолога.
16. Залучення спеціалістів до проведення слідчих(розшукових) дій.
17. Форми обміну інформацією на стадіях кримінального процесу.
18. Особливості забезпечення прав неповнолітніх підозрюваних.
19. Особливості обрання запобіжного заходу щодо неповнолітнього.
20. Законодавче забезпечення взаємодії слідчого і оперативних підрозділів.
21. Проведення слідчих (розшукових) дій співробітниками оперативних підрозділів за дорученням слідчого.
22. Проблемні питання призначення та проведення експертизи.
23. Стан законодавчого забезпечення проблеми протиправного впливу на учасників кримінального судочинства.
24. Шляхи подолання протиправного впливу на суб'єктів процесуальної діяльності.
25. Шляхи вирішення проблем пов'язаних з застосуванням спеціальних знань під час досудового слідства.
26. Спеціаліст як суб'єкт кримінальної процесуальної діяльності.
27. Експерт як суб'єкт кримінальної процесуальної діяльності
28. Проблеми призначення експертиз в суді та шляхи їх вирішення.

4. Рекомендована література

4.1.Базова

1. Конституція України: від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Енциклопедія криміналістики в лицах. Под.ред. В. Ю. Шепитько. Х. : «Апостиль», 2014. 400 с.

4. Журавель В. А. Вибрані твори. Х. : Вид.агенція «Апостіль», 2016. 704 с.
5. Салтевский М.В. Криминалистика. Учебное и практическое пособие. Харьков : «Рубикон», 1997. 430 с.
6. Криміналістика: Підручник для слухачів, ад'юнктів, викладачів, вузів системи МВС України. П. Д. Біленчук, О. П. Дубовий, М. В. Салтевський, П. Ю. Тимошенко. За аг.ред. П. Д. Біленчука. К.:Атіка, 1998. 416 с.
7. Шепітько В.Ю. Вибрані твори. Валерій Юрійович Шепітько. Х. : Видавнича агенція Апостіль. 2010. 576 с.

4.2. Додаткові рекомендовані джерела

8. Криміналістика Том 1. Укладачі Гевко В. В., Стратонов В. М., Третьякова Г. П., Прарасочкіна К. В. Х. : Херсонський факультет ЗЮІ МВС України. 2001. 364 с.
9. Криміналістика Том 2. Укладачі Гевко В. В., Стратонов В. М., Третьякова Г. П., Прарасочкіна К. В. Х. : Херсонський факультет ЗЮІ МВС України. 2001. 364 с.
- 10.Криміналістика : навчальний посібник / Укладачі В,С.Кузьмічов, Г. І.Прокопенко. За заг.ред В. Г. Гончаренка, Є. М. Моїсева. К. : Юрінком Інтер. 2001. 366 с.
- 11.Стратонов В. М. Криміналістика. Керівництво до криміналістичної техніки. Херсон. 2004. 147 с.
- 12.Настільна книга детектива, прокурора, судді; коментар антикорупційного законодавства за заг. ред. М.І.Хавронюка. 2-е вид., перероблене і доповнене. Київ : ВД «Дакор». 2017. 522 с.
- 13.Зайкан Я. П. Настільна книга адвоката у кримінальній справі КПК 2012. Київ : ВД «Дакор». 2013. 576 с.
- 14.Настільна книга слідчого (детектива). Коментар, зразки та бланки процесуальних документів : практ. посібник. Київ : Центр учбової літератури. 2017. 280 с.
- 15.Настільна книга слідчого Національної поліції України: станом на 17 жовтня 2016 року. практ. посіб. / Упоряд. А. В. Дрозд. Київ: Центр учбової літератури. 2016. 480 с.
- 16.Настільна книга слідчого : практ. посіб. / Ред.кол.: Ю. І. Руснак. Київ : вид. дім «Ін Юре». 2014. 446 с.
- 17.Негласні слідчі (розшукові) дії: наук : практ. посіб. /

Ю. Г. Севрук, О. В. Шамара, А. В. Столітній та інш. Київ : Нац. акад. прокуратури України. 2017. 110 с.

18. Тагієв С. Р. Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному судочинстві України : монографія. Київ : ВД «Дакор». 2015. 440 с.

19. Криміналістика, т. 2. / Под ред. Р. С. Белкина, И. М. Лузгина. М., 1980

20. Криміналістика / Под ред. А. Н. Васильева. М. 1980

21. Криміналістика / Под ред. И. Ф. Пантелеева, Н. А. Селиванова. М., 1984.

22. Криміналістика / Под ред. Н. П. Яблокова, В. Я. Колдина. М., 1990.

23. Криміналистик / Под ред. А. Г. Филиппова, А. Ф. Волынского. М., 1998.

4.3. Інформаційні ресурси

1. <http://www.naiu.kiev.ua/naiu/tslc/index.php>
2. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. <http://rada.gov.ua/laws/main/a#Find>
4. <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/>
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki>